

Un bon aprofitament de TVE: “Telegaseta de Catalunya”

Gràcies al video he tingut oportunitat de contemplar íntegra i seguida com un film, la sèrie que sobre la Setmana Tràgica de 1909 dedicà el circuit català de TVE en el programa monogràfic “Telegaseta de Catalunya”. Va sorprendre'm la idea, que coneixia per la premsa, oferir com si fos actualitat un fet històric. Gràcies a un bon assessorament —J.M. Benet i Jornet pels diàlegs i J. Cullà i Borja de Riquer per la vessant històrica— el risc de deformacions o parcialitats ha quedat subsanat. A nivell històric el producte és altament elaborat tot pensat per a un gran públic i el resum que forçosament ha d'oferir. En aquest sentit els capítols són prou adients tret del darrer que és una refosa dels anteriors i, pensem, hagués estat més útil fer-ne una síntesi de futur, amb ulls presents en base a veu en off i visió documental o bé un debat d'historiadors. La bibliografia de la Setmana és prou rica com per a possibilitar-ho. Al llibre de Benet sobre Maragall i la Setmana Tràgica cal sumar-hi altres monografies: Joan Connelly Ullman, Antonio Fabra Ribas, Pere Solà, etc.

El resultat a nivell formal és força reeixit, la sèrietat dels locutors i la versemblança dels diàlegs, la força de les declaracions oficials i la utilització rigorosa de la metodologia periodística: entrevista, reportatge, notícia, fan que l'èxit d'audició hagués estat ben positiu d'emetre's en un horari més assequible. Potser la manca de mitjans econòmics ha estat un handicap, —més extres, més rodages a exteriors, més escenografies...— hagués produït un resultat millor. Però és també una lliçó de com treballar eficaçment amb baixos pressupostos.

El valor didàctic de la sèrie potser obliga a una major rendibilitat. A més d'atorgar validesa a altres visionats potser fóra útil d'encetar ja una iniciativa que cada dia té més predicament en els centres d'ensenyaments, el video didàctic, així tant per l'ensenyament d'història, com d'humanitats

s'assoliria una taxa de recuperació/ utilització més alta. Ací TVE té la possibilitat de fer un servei social ultra el lògic guany econòmic que la iniciativa pot comportar.

A nivell de continguts potser hagués estat útil deixar escoltar la veu dels eclesiàstics al costat de militars, polítics i obrers protagonistes dels fets. D'altra banda el problema queda massa esquematitzat, caldria indicar que es van cremar moltes escoles catòliques, la meitat pràcticament, i que el bisbat català incrementà la pressió per a tancar les escoles laiques i aconseguir el ple control de l'ensenyament. Fins i tot s'argumentava políticament: les escoles laiques fomenten l'ateisme i el socialisme. El socialisme del 1909, és clar.

D'altra banda la figura de Ferrer i Guardia no queda prou elaborada, la famosa “inducció”, tan directa que es perd, tingué unes motivacions ideològiques ben clares. L'afusellament del teòric de l'Escola Moderna representà l'intent de cercar responsabilitats per la doble pressió militar i política així com per la popular que desvetllà la Lliga en un afany de “netejar” la sang. Només la veu de Maragall com molt bé explica Jordi Castellanos, censurat per Prat de la Riba a “La Veu” s'aixecà en un clam de justícia i honorabilitat. “Telegaseta de Catalunya” recull amb encert la seva visió i presenta un Maragall tal com la lectura dels seus famosos articles ens fa imaginar.

Quant a detalls a més de fer aparèixer als bisbes Casañas o Torras i Bages com a exponents eclesiàstics potser hagués calgut incidir un xic més en les motivacions a-polítiques del moti. Cridar 40.000 reservistes de les classes populars en un moment que el pagament de 1.500 ptes. estalviaven d'anar a fer la guerra al moro és una bomba d'efectes retardats per les conseqüències socials del fet. La classe obrera, els menestrals, camperols, etc. Vivien econòmicament a la setmana o bé de la collita. En

liquidar-se aquesta via es presentà un indubtable problema de subsistències. Si els 40.000 reservistes cridats són tots de la mateixa comarca i si el fet bèl·lic no té simpaties del poble i Melilla mai no ha estat gens simpatíca pels catalans com la resta de colònies africanes que ho han considerat això, aventures colonials que s'ho facin mentre no afecti a la població catalana. És del tot clar que hi ha tots els elements d'un explosiu còctel que s'agreuja per l'anticlericalisme importantíssim atiat per les poblacions populars, el paternalisme dolçós la influència en l'ensenyaments dels clergues en augment per les repatriacions de colònies ja lliures i per la secularització creixent de les masses urbanes. Tot plegat feia difícil com el govern no pogués adonar-se'n d'un conglomerat de circumstàncies socials que tenien motivacions i reivindicacions estrictament ciutadanes. Ni s'atacava la monarquia ni l'exèrcit, ni el govern només el fet de cridar reservistes. L'execució de Ferrer i Guardia i les derivacions polítiques feren caure Maura. Potser hi havia massa convents —348 el 1903— i Barcelona no havia de ser una granja de soldats per dur a l'es-corxador, ja que els centenars de morts que hi va haver precisament en aquelles dates de juliol del 1909 no van contribuir a refredar la provocació governamental d'encetar les lleres a Catalunya.

Tot plegat configurà un episodi prou simbòlic de les transformacions de Barcelona i plau d'analitzar-ho des d'una òptica visual gràcies a l'esforç del circuit català de TVE la qual cosa avala el desig d'aquest col·lectiu de treballadors d'assolir la desconexió de Madrid, la creació, amb pressupostos dignes, de més programes similars i la rendibilitat que pot treure's d'aquestes iniciatives: vídeos comercials i també, amb doblatge o subtítols, l'emissió per a tot l'estat.

Josep M. Figueres